

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ПОТРЕБИ В СОЦІАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЯХ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF ESTIMATION THE NECESSITY OF SOCIAL INVESTMENT AT REGIONAL LEVEL

Гудзь О.І.

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри економіки підприємства та інвестицій,
Національний університет «Львівська політехніка»

Яневич Н.Я.

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри економіки підприємства та інвестицій,
Національний університет «Львівська політехніка»

Метою статті є розроблення теоретико-методичних засад оцінювання потреби в соціальних інвестиціях на регіональному рівні. Подано послідовність вирішення завдань стратегічного планування видатків місцевих бюджетів, що здійснюються у вигляді соціальних інвестицій у підтримання та розвиток соціальної сфери. Встановлено перелік основних чинників, які зумовлюють потребу в соціальних інвестиціях. Розроблено метод оцінювання рівня забезпечення населення регіону необхідними обсягами соціального інвестування, що базується на поділі соціальних інвестицій на сім класів із одночасним встановленням їх значущості.

Ключові слова: соціальні інвестиції, стратегічне планування, оцінювання, забезпечення, людський розвиток, життєдіяльність, трудові ресурси.

Целью статьи является разработка теоретико-методических основ оценки потребности в социальных инвестициях на региональном уровне. Подано последовательность решения задач стратегического планирования расходов местных бюджетов, осуществляются в виде социальных инвестиций в поддержание и развитие социальной сферы. Установлен перечень основных факторов, которые обуславливают потребность в социальных инвестициях. Разработан метод оценки уровня обеспечения населения региона необходимыми объемами социального инвестирования, основанный на разделении социальных инвестиций на семь классов с одновременным установлением их значимости.

Ключевые слова: социальные инвестиции, стратегическое планирование, оценка, обеспечение, развитие общества, жизнедеятельность, трудовые ресурсы.

The aim of the article is the development of theoretical and methodological principles of estimation the necessity of social investments at regional level. The sequence of solving strategic planning of local budget expenditures problems, that are done in the form of social investment in the maintenance and development of the social sphere is posted. List of major factors, which predetermine the necessity of social investment is defined. The method of evaluation the level of provision the region's population necessary amount of social investment, based on the dividing social investments on seven classes with the synchronous installation of their significance.

Keywords: social investment, strategic planning, evaluation, maintenance, human development, livelihoods, human resources.

Постановка проблеми дослідження. Підвищення рівня розвитку населення України вимагає покращення якості та зростання обсягів послуг, які надають заклади освіти, охорони здоров'я, культури та інші установи соціальної інфраструктури, що потребує збільшення величини соціальних інвестицій у фінансування таких установ.

Вагома частка соціальних інвестицій стосується тих установ соціальної інфраструктури, створювати умови для функціонування та організувати діяльність яких доцільно на рівні територіальних громад, залишаючи органам державної влади функції загального регламентування та контролювання діяльності таких установ. Тому з'являється необхідність розробки

ефективного механізму соціального інвестування на регіональному рівні, що містить процеси: його реалізації, отримання наслідків такого інвестування, які відображаються в діяльності об'єктів соціальної інфраструктури, реалізації соціальних програм і проектів, та досягнення його кінцевих результатів, що відбувається у формі отримання людьми послуг, які надаються об'єктами соціальної інфраструктури, а також у вигляді підтримання і зростання людського капіталу. Складність сформульованого завдання полягає в необхідності розроблення та реалізації науково обґрунтованого алгоритму вибору напрямів соціального інвестування з урахуванням значної кількості чинників, які зумовлюють потребу в соціальних інвестиціях, маючи випадковий, складно прогнозований характер.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оцінювання потреби в соціальних інвестиціях на регіональному рівні приділено на теперішній час значну увагу в науковій літературі. Враховуючи те, що основна частка соціальних інвестицій у регіонах здійснюється коштом бюджетів (насамперед – місцевих), науковцями, зокрема такими вченими: Х. Вілюрою [3], Г. Герасименком [4], Я. Жовнірчиком [5], І. Заїчком [6], І. Сагайдаком [8] та ін., розроблено ряд науково обґрунтованих підходів до формування та використання фінансових ресурсів бюджетів територіальних громад для забезпечення функціонування та подальшого розвитку соціальної інфраструктури регіонів. При цьому важливе значення для раціоналізації розподілу соціальних видатків бюджетів має оцінювання ефективності їх витрачання. Проблему такого оцінювання глибоко вивчали В. Булавинець [2], О. Сукач [10], М. Хараєва [11], Н. Шибасєва [12] та ін. Дослідники запропонували показники та методи оцінювання результативності соціального інвестування, зокрема на рівні територіальних громад. Також ряд учених, зокрема О. Амоша [9], А. Андрєєв [1], Н. Власенко [9], Д. Клепиков [7], О. Новікова [9], О. Осауленко [9] та ін. пропонують комплексний підхід до оцінювання соціальних інвестицій, який враховує не лише їх прогнозу ефективність, але й соціальну значущість відповідних напрямів соціального інвестування та інші параметри.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Окремі питання оцінювання потреби в соціальних інвестиціях на регіональному рівні насамперед щодо визначення відносної пріоритетності різних напрямів їх вкладення на сьогодні є неповністю вирішеними і потребують подальшого дослідження.

Постановка завдання. Метою нашої статті є розроблення теоретико-методичних засад оцінювання потреби в соціальних інвестиціях на регіональному рівні.

Виклад основного матеріалу. У процесі стратегічного планування видатків місцевих бюджетів, що здійснюються у вигляді соціаль-

них інвестицій у підтримання та розвиток соціальної сфери, постає необхідність послідовного вирішення низки завдань, до яких насамперед належать такі:

1) прогнозування та планування сподіваних обсягів бюджетних надходжень та тієї їх частки, яка буде витрачена на соціальне інвестування, що потребує розрахунку планових показників податкових та інших платежів, які формують місцевий бюджет територіальної громади;

2) попереднє оцінювання потреб місцевого бюджету в соціальних інвестиціях на плановий період (періоди), за яких рівень розвитку кожної сфери соціального інвестування (охорона здоров'я, освіта, культура тощо) в цьому періоді (періодах) буде не нижчим за поточний;

3) оптимізація обсягів сподіваних потреб у соціальних інвестиціях у розрізі кожного об'єкта (установи) кожної сфери соціального інвестування;

4) встановлення остаточної величини планової потреби територіальної громади в соціальних інвестиціях, що здійснюються коштом місцевого бюджету (шляхом віднімання від величини планових потреб, обрахованих на другому етапі, можливої їх економії, обчисленої на третьому етапі запропонованої послідовності стратегічного бюджетного планування);

5) у випадку, якщо обчислена величина планової потреби територіальної громади в соціальних інвестиціях, що здійснюються коштом місцевого бюджету, є меншою за планові надходження в нього (в частині, яка може бути витрачена у вигляді соціальних інвестицій), то додатковий плановий обсяг коштів повинен бути розподілений між окремими сферами та об'єктами соціального інвестування з метою підвищення рівня розвитку відповідних сфер;

6) виокремлення критеріїв, за якими визначається пріоритетність розподілу соціальних інвестицій між окремими сферами та об'єктами соціального інвестування з метою підвищення рівня розвитку відповідних сфер;

7) вибір способу розрахунку узагальнювального критеріального показника пріоритетності розподілу соціальних інвестицій між окремими сферами та об'єктами соціального інвестування;

8) збір та оброблення інформації про потребу об'єктів соціального інвестування в додаткових соціальних інвестиціях за кожною сферою соціального інвестування;

9) розрахунок узагальнювального критеріального показника пріоритетності розподілу соціальних інвестицій між окремими сферами та об'єктами соціального інвестування;

10) поступове включення у план розподілу бюджетних видатків потреб об'єктів соціального інвестування в додаткових соціальних інвестиціях у порядку зниження рівня їх пріоритетності до повного вичерпання ліміту таких інвестицій.

Слід відзначити, що здійснення науково обґрунтованого оцінювання потреби населення

регіону в соціальних інвестиціях повинно базуватися насамперед на встановленні переліку основних чинників, які зумовлюють цю потребу в розрізі напрямів соціального інвестування. Проведене нами дослідження показало, що чинники, які формують потребу населення в соціальних інвестиціях, можуть бути поділені на декілька груп, а саме:

1. Чинники, які характеризують ту частину населення, яка є на теперішній час споживачем результатів соціального інвестування за певним його напрямом. До цих чинників належать:

– теперішня чисельність відповідної верстви населення (наприклад, кількість дітей у регіоні, якщо розглядати фінансування дитячої медицини; кількість школярів, якщо оцінювати обсяги інвестицій у середню освіту тощо);

– показники структури відповідної верстви населення (наприклад, частка школярів різних вікових категорій у загальній чисельності школярів у певному регіоні);

– усереднена міра споживання послуг, які надаються об'єктами соціального інвестування в розрахунок на одну особу, що належить до верстви населення.

2. Чинники, які характеризують теперішній технічний стан відповідних напрямів соціального інвестування об'єктів такого інвестування. Зокрема, до цих чинників слід віднести:

– рівень фізичного зношення будівель та споруд об'єктів соціального інвестування. Такий рівень може бути оціненим, зокрема як співвідношення фактичної кількості років їх експлуатації до розрахункової (нормативної) тривалості граничного терміну їх функціонування;

– рівень фізичного зношення обладнання, меблів, господарського інвентарю, інших основних засобів. Цей рівень можна оцінити подібно до попереднього з урахуванням частки кожної групи основних засобів у їх загальній первісній вартості;

– обсяг витрат на поточний та капітальний ремонт об'єктів соціального інвестування, який потрібно здійснити на теперішній момент часу, щодо первісної вартості відповідних об'єктів або окремих основних засобів, що знаходяться на їх балансі;

– рівень морального старіння будівель, споруд, обладнання та меблів, господарського інвентарю та інших основних засобів, що знаходяться на балансі установ – відповідних об'єктів соціального інвестування. Цей рівень може бути оцінено, зокрема часткою морально застарілих основних засобів відповідних установ, що є об'єктами соціального інвестування.

3. Чинники, які характеризують можливості установ – відповідних об'єктів соціального інвестування надавати певний обсяг послуг, що є результатами такого інвестування. До цих чинників доцільно віднести такі:

– кількість відповідних закладів (установ) у цьому регіоні;

– максимально можлива чисельність відповідної групи населення, яка може користуватися послугами закладу протягом року;

– фактичний рівень наповненості закладів (установ) – об'єктів напрямів соціального інвестування в цьому регіоні.

4. Чинники, які характеризують прогностичні параметри тієї частини населення, яка є споживачем результатів соціального інвестування за напрямом такого інвестування. До цих чинників належать:

– прогностична (на декілька наступних років) чисельність відповідної верстви населення;

– прогностичні показники структури відповідної верстви населення;

– прогностична усереднена міра споживання результатів соціального інвестування в розрахунок на одну особу, що належить до верстви населення.

5. Чинники, які характеризують прогностичні параметри технічного стану та можливостей установ – відповідних об'єктів соціального інвестування. До цих чинників насамперед слід віднести такі:

– прогностичний рівень фізичного зношення будівель, споруд, обладнання, меблів та інших основних засобів, що знаходяться на балансі відповідних установ (закладів), що є об'єктами напрямів соціального інвестування;

– прогностичний рівень морального старіння груп основних засобів, що знаходяться на балансі відповідних установ (закладів), що є об'єктами напрямів соціального інвестування;

– прогностичний рівень витрат на ремонт, реконструкцію та нове будівництво об'єктів напрямів соціального інвестування;

– прогностичний рівень наповненості закладів – об'єктів напрямів соціального інвестування в регіоні.

Урахування цих чинників є необхідною умовою встановлення обґрунтованої потреби в соціальних інвестиціях у регіон за напрямками їх здійснення. При цьому постає завдання кількісного оцінювання величини цієї потреби. Як обраний параметр можна вибрати теперішню чисельність відповідної верстви населення, що є споживачем результатів соціального інвестування за певним напрямом такого інвестування в регіоні. Тоді річну потребу в соціальних інвестиціях у розвиток людського потенціалу за напрямом їх здійснення в першому наближенні можна буде визначити за такою формулою:

$$I = I_3 \times C + I_{\text{пос}}, \quad (1)$$

де I – річна потреба у соціальних інвестиціях у розвиток людського потенціалу за напрямом їх здійснення в певному регіоні, грн; I_3 – змінна частина соціальних інвестицій, загальна величина яких залежить від чисельності населення, що є споживачем результатів напрямів соціальних інвестицій, у розрахунок на одну особу, грн/особу; C – чисельність населення, що є споживачем результатів напрямів соціального інвесту-

вання у певному регіоні, осіб; $I_{\text{пос}}$ – постійна частина соціальних інвестицій, загальна величина якої не залежить від чисельності населення, що є споживачем результатів напряму соціальних інвестицій у певному регіоні, грн.

З іншого боку, річну потребу в соціальних інвестиціях у розвиток людського потенціалу за напрямом їх здійснення (I) можна подати як суму окремих складових цієї потреби, використовуючи при цьому таку формулу:

$$I = I_n + I_p + I_m + I_{pp} + I_{нб}, \quad (2)$$

де I_n – річна потреба в соціальних інвестиціях у розвиток людського потенціалу за напрямом їх здійснення в певному регіоні, що спрямовуються на поточні витрати на фінансування та утримання об'єктів такого інвестування, грн; I_p – теж на ремонт об'єктів такого інвестування, грн; I_m – теж на модернізацію об'єктів такого інвестування, грн; I_{pp} – теж на реконструкцію та розширення об'єктів такого інвестування, грн; $I_{нб}$ – теж на нове будівництво об'єктів такого інвестування, грн.

Окрім того, соціальні інвестиції в розвиток людського потенціалу в певному регіоні можуть бути поділені на декілька класів за ступенем їх значущості, а саме:

– клас 1 – інвестиції в найбільш значущі напрями соціального інвестування, без здійснення яких неможливо забезпечення соціального розвитку;

– клас 2 – інвестиції в ті напрями соціального інвестування, без здійснення яких забезпечення соціального розвитку регіону можливе лише протягом нетривалого проміжку часу;

– клас 3 – інвестиції в ті напрями соціального інвестування, без здійснення яких неможливо забезпечити всебічний та повноцінний соціальний розвиток;

– клас 4 – інвестиції в ті напрями соціального інвестування, здійснення яких дозволить підвищити рівень якості соціального розвитку регіону.

Слід відзначити, що поділ соціальних інвестицій у розвиток людського потенціалу певного регіону за рівнем їх значущості можна здійснити

як у розрізі напрямів соціального інвестування, так і в межах кожного із цих напрямів. Відповідно до цього можна побудувати матрицю групування соціальних інвестицій у розвиток людського потенціалу в певному регіоні за ступенем їх значущості (рис. 1).

Розглядаючи матрицю групування соціальних інвестицій у розвиток людського потенціалу в певному регіоні, яку подано вище на рис. 1, слід конкретизувати групи цих інвестицій за ступенем їх значущості в розрізі напрямів вкладення цих інвестицій. Виходячи з описаних вище характеристик відповідних класів значущості соціальних інвестицій, видається доцільним віднести:

– до класу 1 – соціальні інвестиції в медицину, загальнообов'язкову освіту, дошкільну освіту та інші напрями з найвищим рівнем значущості;

– до класу 2 – соціальні інвестиції у функціонування фізичної культури та спорту, бібліотек тощо;

– до класу 3 – соціальні інвестиції у функціонування кінотеатрів, театрів, музеїв тощо;

– до класу 4 – соціальні інвестиції в інші напрями, зокрема в розвиток інфраструктури розваг, рекреаційних зон тощо.

Щодо поділу соціальних інвестицій за рівнем їх значущості в межах кожного напрямку їх здійснення (див. рис. 1), то згідно з цією ознакою групування можна виокремити також чотири класи соціальних інвестицій, а саме:

– клас 1 – інвестиції у фінансування поточних витрат, без здійснення яких діяльність відповідних об'єктів соціального інвестування є неможливою;

– клас 2 – інвестиції у фінансування тих видів поточних витрат, без здійснення яких об'єкти соціального інвестування не можуть у повному обсязі надавати відповідні види послуг (окрім витрат, віднесених до першого класу соціальних інвестицій), а також інвестиції в капітальний ремонт цих об'єктів, проведення якого передбачено планами (графіками) ремонтних робіт (за винятком витрат на здійснення невідкладного ремонту);

Класи соціальних інвестицій у розрізі їх напрямів	Класи соціальних інвестицій у межах кожного напрямку здійснення інвестування			
	Клас 1	Клас 2	Клас 3	Клас 4
Клас 1	I_{11}	I_{12}	I_{13}	I_{14}
Клас 2	I_{21}	I_{22}	I_{23}	I_{24}
Клас 3	I_{31}	I_{32}	I_{33}	I_{34}
Клас 4	I_{41}	I_{42}	I_{43}	I_{44}

Рис. 1. Матриця групування соціальних інвестицій у розвиток людського потенціалу в певному регіоні за ступенем їх значущості, де I_{ij} – обсяги інвестицій, що належать одночасно до i -го та j -го класів їх групування

– клас 3 – інвестиції у фінансування додаткових видів поточних витрат, здійснення яких дозволить покращити якість послуг, що надаються відповідними установами – об'єктами соціального інвестування, а також інвестиції у здійснення позапланового капітального ремонту цих об'єктів, що також дасть змогу покращити якість послуг, які ними надаються;

– клас 4 – інвестиції у фінансування одnorазових витрат, пов'язаних із модернізацією об'єктів соціального інвестування, що дозволить підвищити рівень якості послуг, які ними надаються населенню певного регіону.

За таких умов можна одночасно побудувати дві матриці поділу соціальних інвестицій у розвиток людського потенціалу в певному регіоні за ступенем їх значущості, а саме:

1) матрицю потреби в соціальних інвестиціях, яка має такий вигляд:

$$M^n = (I_{ij}^n), \quad (3)$$

2) матрицю фактичних обсягів здійснення соціальних інвестицій, яка має такий вигляд:

$$M^\phi = (I_{ij}^\phi), \quad (4)$$

де I_{ij}^n – обсяг потреби в соціальних інвестиціях у регіоні у звітному періоді (році), що належить одночасно до i -того та j -того класів їх групування; I_{ij}^ϕ – обсяги фактично здійснених соціальних інвестицій у певний регіон у звітному періоді (році), що належить одночасно до i -того та j -того класів їх групування.

Поділивши відповідні елементи матриці (4) на відповідні елементи матриці (3), можна отримати третю матрицю, яка характеризує відносний рівень забезпечення населення регіону соціальними інвестиціями:

$$M^{n\phi} = (\alpha_{ij}), \quad (5)$$

де α_{ij} – рівень забезпеченості населення регіону соціальними інвестиціями, що належать одночасно до i -того та j -того класів їх групування, частки одиниці.

Користуючись даними, які містяться в матриці (5), можна здійснити якісну градацію рівня забезпеченості населення регіону соціальними інвестиціями, виокремивши такі значення цього рівня:

– дуже високий, за якого всі значення α_{ij} є не меншими одиниці;

– високий, за якого всі значення α_{ij} , окрім α_{34} , α_{43} та α_{44} , є не меншими одиниці;

– середній, за якого всі значення α_{ij} , окрім α_{24} , α_{33} , α_{34} , α_{42} , α_{43} та α_{44} , є не меншими одиниці;

– помірно низький, за якого значення α_{11} , α_{12} , α_{13} , α_{21} , α_{22} та α_{31} є не меншими одиниці, а інші значення α_{ij} є меншими за одиницю;

– низький, за якого значення α_{11} , α_{12} та α_{13} є не меншими одиниці, а інші значення α_{ij} є меншими за одиницю;

– дуже низький, за якого значення α_{11} є не меншим одиниці, а інші значення α_{ij} є меншими за одиницю;

– абсолютно недостатній, за якого всі значення матриці (5) є меншими одиниці.

Спробуємо тепер подати метод кількісного оцінювання рівня забезпеченості населення регіону соціальними інвестиціями. З цієї метою введемо вектор коефіцієнтів значущості, який містить сім елементів і має такий вигляд:

$$V_{\kappa 3} = (\beta_1, \beta_2, \beta_3, \beta_4, \beta_5, \beta_6, \beta_7), \quad (6)$$

де β_j – коефіцієнти значущості окремих класів соціальних інвестицій, подані у порядку зменшення, частка одиниці.

Тоді інтегральний рівень забезпеченості населення регіону соціальними інвестиціями можна оцінити, користуючись такою формулою:

$$P_i = \frac{I_{11}^\phi}{I_{11}^n} \times \beta_1 + \frac{I_{12}^\phi + I_{21}^\phi}{I_{12}^n + I_{21}^n} \times \beta_2 + \frac{I_{13}^\phi + I_{22}^\phi + I_{31}^\phi}{I_{13}^n + I_{22}^n + I_{31}^n} \times \beta_3 + \frac{I_{14}^\phi + I_{23}^\phi + I_{32}^\phi + I_{41}^\phi}{I_{14}^n + I_{23}^n + I_{32}^n + I_{41}^n} \times \beta_4 + \frac{I_{24}^\phi + I_{33}^\phi + I_{42}^\phi}{I_{24}^n + I_{33}^n + I_{42}^n} \times \beta_5 + \frac{I_{34}^\phi + I_{43}^\phi}{I_{34}^n + I_{43}^n} \times \beta_6 + \frac{I_{44}^\phi}{I_{44}^n} \times \beta_7, \quad (7)$$

де P_i – інтегральний рівень забезпеченості населення регіону соціальними інвестиціями у звітному періоді.

Таким чином, під час розрахунку показника (7) шістьнадцять груп видів соціальних інвестицій було трансформовано в сім класів (за діагоналями матриці потреби в соціальних інвестиціях), що характеризуються різним рівнем значущості.

Що стосується значень коефіцієнтів значущості виокремлених класів соціальних інвестицій, то їх можна оцінити методом експертного опитування. Інший підхід до встановлення значень цих коефіцієнтів ґрунтується на гіпотезі лінійного зниження рівня значущості побудованих класів. За такого підходу шукані значення коефіцієнтів значущості можна отримати, скориставшись такою формулою:

$$\beta_j = \frac{8-j}{7}. \quad (8)$$

Водночас, якщо прийняти, що $\beta_1 = 1$ (а таке припущення не знижує ступеня узагальненості побудованої моделі), то за умови, що фактичні обсяги соціальних інвестицій за всіма їхніми класами є меншими за потрібні, значення P_i не буде перевищувати одиниці; окрім того, чим ближче воно буде наближатися до одиниці, тим вищим буде рівень забезпеченості населення регіону соціальними інвестиціями.

Висновки. 1. У процесі стратегічного планування видатків місцевих бюджетів, що здійснюються у вигляді соціальних інвестицій у підтримання та розвиток соціальної сфери, постає необхідність виокремлення критеріїв, за якими визначається пріоритетність розподілу соціальних інвестицій між окремими сферами та об'єктами соціального інвестування з метою підвищення рівня розвитку відповідних сфер. До таких критеріїв доцільно віднести: значущість відповідної сфери, сподіване зростання рівня розвитку відповідної сфери після вкладення в неї додаткових інвестицій, потрібні обсяги соціальних інвестицій у кожну сферу соціального інвестування, приріст обсягів надаваних послуг

установами відповідної сфери, тривалість часу, протягом якого будуть надаватися послуги установами відповідної сфери.

2. Чинники, які формують потребу населення в соціальних інвестиціях, можуть бути поділені на декілька груп, а саме: чинники, які характеризують ту частину населення, яка є на теперішній час споживачем результатів соціального інвестування за певним його напрямом; чинники, які характеризують теперішній технічний стан відповідних напрямів соціального інвестування об'єктів такого інвестування; чинники, які характеризують можливості установ – відповідних об'єктів соціального інвестування надавати певний обсяг послуг, що є результатами такого інвестування; чинники, які характеризують прогнозні параметри цієї частини населення, яка є споживачем результатів соціального інвестування за напрямом такого

інвестування; чинники, які характеризують прогнозні параметри технічного стану та можливостей установ – відповідних об'єктів соціального інвестування.

3. Використання запропонованого методу оцінювання рівня забезпечення населення регіону необхідними обсягами соціального інвестування, що базується на поділі цих інвестицій на сім класів з одночасним встановленням їх значущості. На практиці діяльності органів місцевої влади дозволить підвищити обґрунтованість розподілу коштів місцевих бюджетів за різними напрямками їх використання.

4. Подальші дослідження питання оцінювання потреби в соціальних інвестиціях на регіональному рівні повинні передбачати розроблення методик встановлення обґрунтованої питомої величини цієї потреби для окремих напрямів соціального інвестування.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Андреев А. Методика комплексной оценки объемов социального инвестирования / А. Андреев // Вестник Челябинского государственного университета. – 2009. – № 9 (147). – Экономика. – Вып. 20. – С. 73–78.
2. Булавинець В. Оцінювання ефективності видатків місцевих бюджетів соціального призначення: теоретичні аспекти / В. Булавинець // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2012. – № 2. – С. 33–38.
3. Вілюра Х. Стратегічне управління видатками місцевих бюджетів у забезпеченні соціально-економічного розвитку територій / Х. Вілюра. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=1061>.
4. Герасименко Г. Напрямки раціоналізації соціальних інвестицій держави в умовах економічної кризи / Г. Герасименко // Збірник наукових праць Національного університету ДПС України. – 2010. – № 1. – С. 49–56.
5. Жовнірчик Я. Формування самодостатніх територіальних громад і стратегія їх економічного саморозвитку / Я. Жовнірчик // Університетські наукові записки. – 2005. – № 1–2(13–14). – С. 324–331.
6. Заїчко І. Роль бюджетної політики у забезпеченні фінансової незалежності органів місцевого самоврядування / І. Заїчко // Наукові праці НДФІ. – 2010. – № 1 (50). – С. 47–55.
7. Клепиков Д. Методические аспекты оценки социального инвестирования / Д. Клепиков // Проблемы современной экономики. – 2012. – № 1. – С. 72–74.
8. Сагайдак І. Доходи місцевих бюджетів в Україні: структура та напрями оптимізації / І. Сагайдак // Економіка та держава. – 2012. – № 2. – С. 53–55.
9. Спостереження та вимірювання соціальної захищеності населення України: проблеми становлення: монографія / О. Осауленко, О. Новікова, О. Амоша, Н. Власенко та ін. – Донецьк: ІЕП НАН України, Держкомстат, 2003. – 440 с.
10. Сукач О. Система економічних показників визначення результативності бюджетних програм місцевого рівня / О. Сукач // Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: економічні науки. – 2009. – Вип. 22. – Ч. 2. – С. 195–197.
11. Хараева М. Основные направления повышения эффективности социальных инвестиций: автореф. дис. на соискание степени кандидата экономических наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / М. Хараева. – М., 2009. – 25 с.
12. Шибаета Н. Методы оценки эффективности социальных инвестиций / Н. Шибаета // Проблемы управления. – 2008. – № 3. – С. 64–68.